

SİSTEM SİMULASYONU

Laboratuvar 3

Yrd.Doç.Dr.Beyazıt Ocaktan

Elektronik Montaj ve Test Örneği

Bir elektronik devre üreticisinin kaplama atölyesini ele alalım. Bu işletmede A ve B parçaları farklı atölyelerde üretilmekte ve kaplanmak üzere kaplama atölyesine gönderilmektedir.

Kaplama atölyesine A parçaları ortalaması **12 müşteri/saat** ve B parçaları 4 adetlik partiler halinde ortalaması **2 parti/saat** olan **Poisson dağılımlarına** göre gelmektedir. Gelen A ve B parçaları söküm, temizleme vb. işlemler için A ve B hazırlık alanlarına alınmaktadır. A hazırlık alanında yapılan işlemlerin süresi dakika cinsinden (**min=1, max=8 ve mod=4**) ve B hazırlık alanında yapılan işlemler yine dakika cinsinden (**min=3, max=10 ve mod=5**) parametrelili **Üçgensel** dağılımlara uymaktadır. Parçalar hazırlık işleminin ardından kaplama bölümüne alınmaktadır. A parçasının kaplama işlemi (**min=1, max=4 , mod=3 (dk)**) parametrelili **Üçgensel** dağılıma, B parçasının kaplama işlemi (dk.) ise **ölçek parametresi 2.5 ve şekil parametresi 5.3** olan **Weibull** dağılımına uymaktadır. Kaplama ünitesinden çıkan bir parçanın **hatalı** kaplanmış olma **olasılığı % 9** dur ve hatalı üretilen parçalar yeniden düzeltme işlemine tabi tutulmaktadır. Yeniden düzeltme işlemine tutulan parçaların **% 20** sinde yapılan işleme rağmen ürünün hatası giderilememekte ve bu parçalar **fire** olarak atılmaktadır. Diğer **% 80** lik kısımdaki ürünler ise **normal** bir şekilde fonksiyonunu yerine getirmektedir.

Elektronik Montaj ve Test Örneği

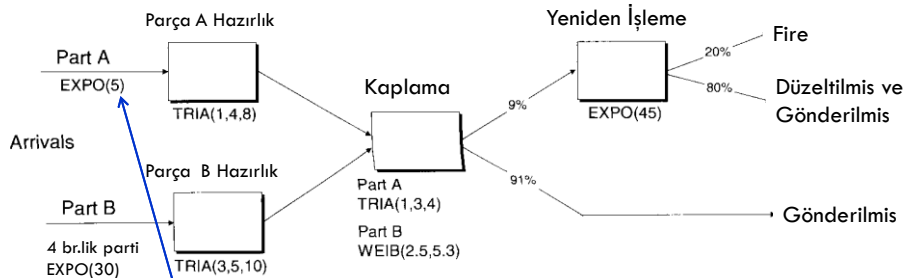
3

İSTENENLER

- Kaplama ünitesine 1000 parça geldiği anda sonlanacak şekilde sistemi Arena ile modelleyin.
- Kaynak kullanım oranlarını belirleyin.
- Kuyrukta bekleyen ortalama ürün sayısını
- Kuyrukta geçen ortalama süreleri
- Fire, kusurlu ama düzeltilmiş, kusursuz ürünler için ayrı ayrı ortalama çevrim sürelerini belirleyin.

Elektronik Montaj ve Test Örneği (Devam)

4

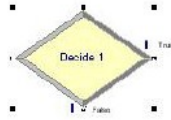
X_N : Birim zamanda gelen ürün A sayısı
 X_T : Ürün A'ların gelmeler arası süresi
 $X_N \sim \text{Poisson}(\lambda = 12 \text{ ürün A/saat})$
 $\mu = 1 / \lambda$
 $X_T \sim \text{Üstel}(\mu = 1/12 \text{ saat/ürün A})$
 yada
 $X_T \sim \text{Üstel}(\mu = (60/12) = 5 \text{ dakika/ürün A})$

Y_N : Birim zamanda gelen ürün B parti sayısı
 Y_T : Ürün B partilerinin gelmeler arası süresi
 $Y_N \sim \text{Poisson}(\lambda = 2 \text{ parti B/saat})$
 $\mu = 1 / \lambda$
 $Y_T \sim \text{Üstel}(\mu = 1/2 \text{ saat/parti B})$
 yada
 $Y_T \sim \text{Üstel}(\mu = (60/2) = 30 \text{ dakika/parti B})$

Decide Modülü

5

Sistem içinde karar verme işlemleri Decide modülü ile gerçekleştirilir. Decide modülünde, karar verebilmek için iki yada daha fazla koşula yada olasılık değerine bağlı seçenekler mevcuttur.

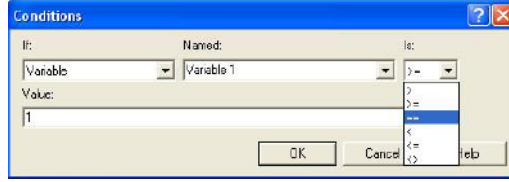
Decide Modülü (Devam)

6

Type olarak **N-way by Chance** seçeneği seçildiğinde ve **Add** tuşu tıklandığında yukarıdaki menü gelir ve true çıkışından bağlanacak yolun % olasılığı (0-100) olarak girilir.

Type olarak **N-way by Condition** seçildiğinde ve **Add** düğmesine tıklandığında verilebilecek karar durumları aşağıda gösterilmiştir. Koşullar, değişken, attribute (özellik) değerleri, entity tipleri ve expression'lar olabilir

Decide Modülü (Devam)

If—Değerlendirme için mevcut olan durum tipidir.

Named—Entity modüle geldiğinde değerlendirilecek olan değişken (variable), özellik (attribute) veya entity tipi (entity type) isimlerinin belirlenmesi için kullanılır. Type olarak "Expression" seçilirse uygulanamaz.

Is—Durum değerlendirisidir (>, ==, <>, <, <=). Sadece özellik ve değişken durumları için kullanılır.

Value—Özellik veya değişkenle kıyaslanacak olan tanımsal bir ifadedir. True veya False diye tek bir durumlarda karşılaştırma yapılabilir.

Decide Modülü (Devam)

4. hafta laboratuvar çalışmasında verilen örnekte Kaplama ünitesinden çıkan ürünler (A yada B) **Decide** modülünde **2-Way by Chance** seçeneği ile % 9 olasılıkla kusurlu, % 91 olasılıkla kusursuz olarak ayrılmaktadır.

Yine aynı örnekte yeniden işleme bölümünden çıkan önceki proste kusurlu olarak nitelenmiş ürünler, **Decide** modülünde **2-Way by Chance** seçeneği % 20 olasılıkla fireye, % 80 olasılıkla düzeltilmiş kusursuz ürün olarak ayrılmaktadır.

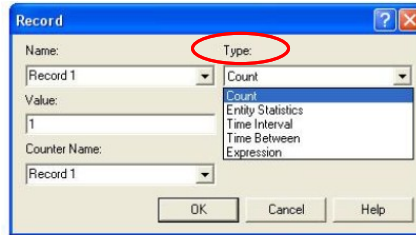
İlerleyen haftalardaki laboratuvar derslerind Decide modülünde 2-Way ve N-Way by Condition seçeneklerinin kullanımı ile ilgili örnekler verilecektir.

Record Modülü

Record modülü, simülasyondaki kullanıcı tanımlı istatistikleri toplamak için kullanılır. Sayma istatistikleri, aralık istatistikleri, modüller arasındaki süreler, entity istatistikleri (zaman, maliyet vb.) gibi çeşitli gözlem (tally) değerleri toplanabilir.

Record Modülü (Devam)

Type—Üretilen gözlem tipi veya sayı istatistiklerinin tipi belirlenir.

- “Count” ismi belirlenen istatistik değerinin belirli miktarda artışı yada azalışını gerçekleştirir.
- “Entity Statistics” zaman ve maliyet gibi entityye ait genel istatistikleri üretir.
- “Time Interval” mevcut simülasyon zamanı ile kullanıcı tarafından belirlenen bir özellik (attribute) değeri arasındaki farkı hesaplar ve kaydeder.
- “Time Between” modüle gelen entityler arasındaki zamanı kayıt altına alır.
- “Expression” kullanıcı tarafından belirlenen bir tanımsal ifadenin değerini kaydeder.

Record Modülü (Devam)

Attribute Name—Type olarak “Time Interval” seçilirse uygulanır. Aralık istatistiği olarak kullanılacak olan özelliğin isminin seçimi yapılır.

Value—Type olarak “Expression” seçilirse kayıt altına alınacak gözlem istatistiği değeridir veya Type olarak “Count” seçildiğinde sayaca eklenecek olan değerdir.

Tally Name—Type olarak “Time Interval”, “Time Between”, veya “Expression” seçilirse uygulanabilir. Bu alana gözlemin kayıt altına alınacağı tally'nin ismi girilir.

Counter Name— Type olarak “Count” seçilirse uygulanır. Bu alana artış veya azalış için kullanılacak olan sayacın ismi girilir.

Record into Set—tally veya sayaç kümesinin kullanılıp kullanılmayacağını belirten onay veya işaret kutusudur.

Record Modülü (Devam)

4. Hafta laboratuvar dersinde verilen örnekte, kusursuz ürünlerin, yeniden işleme sonucu kusursuz hale getirilen ürünlerin ve fire ürünlerin ayrı ayrı çevrim sürelerinin belirlenmesinde **Record Modülü** kullanılmıştır.

Bunun için sisteme giren ürünlerin giriş anları **attribute** olarak tanımlanmış ve Record modülünde **Time Interval** Tipi seçilerek, ürünlerin Record modülünden geçtiği andaki simülasyon saati ile sisteme giriş anları arasındaki süre hesaplanarak, çevrim süreleri belirlenmiştir.

Bekleme Yeri Sınırlı ve Farklı Rotalı Atölye Örneği

13

Bir atölyede 3 farklı parça tipi, farklı rotalarda işlenmektedir. A parçası önce M1 makinasında ve sonrasında M2 makinasında işlenmekte ve sistemden çıkmakta; B parçası sadece M2 makinasında işlenmekte; ve C parçası önce M2 ve sonrasında M1 makinasında işlem görmektedir. M1 makinasının önünde en çok 4 parça, ve M2 makinasının önünde ise en çok 5 parçanın bekleyebileceği kadar alan mevcuttur. Aşağıdaki şekilde gerekli ve ilgili bilgilerin verildiği verildiği atölyede parçalara ait Arena simülasyonunu, kuyruk durumları ve işlem gören parça adetlerini verecek şekilde hazırlayınız.

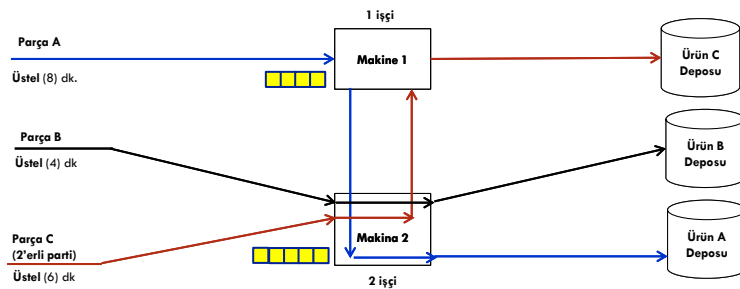
Bekleme Yeri Sınırlı Atölye Örneği

14

Rotalar ve İşlem Süreleri (dk)

A $M1[norm(4,2)] \rightarrow M2[norm(5,2)] \rightarrow \text{çıkış}$; B $M2[norm(6,1)] \rightarrow \text{çıkış}$

C $M2[norm(7,3)] \rightarrow M1[norm(7,3)] \rightarrow \text{çıkış}$

Bekleme Yeri Sınırlı Berber Örneği

15

